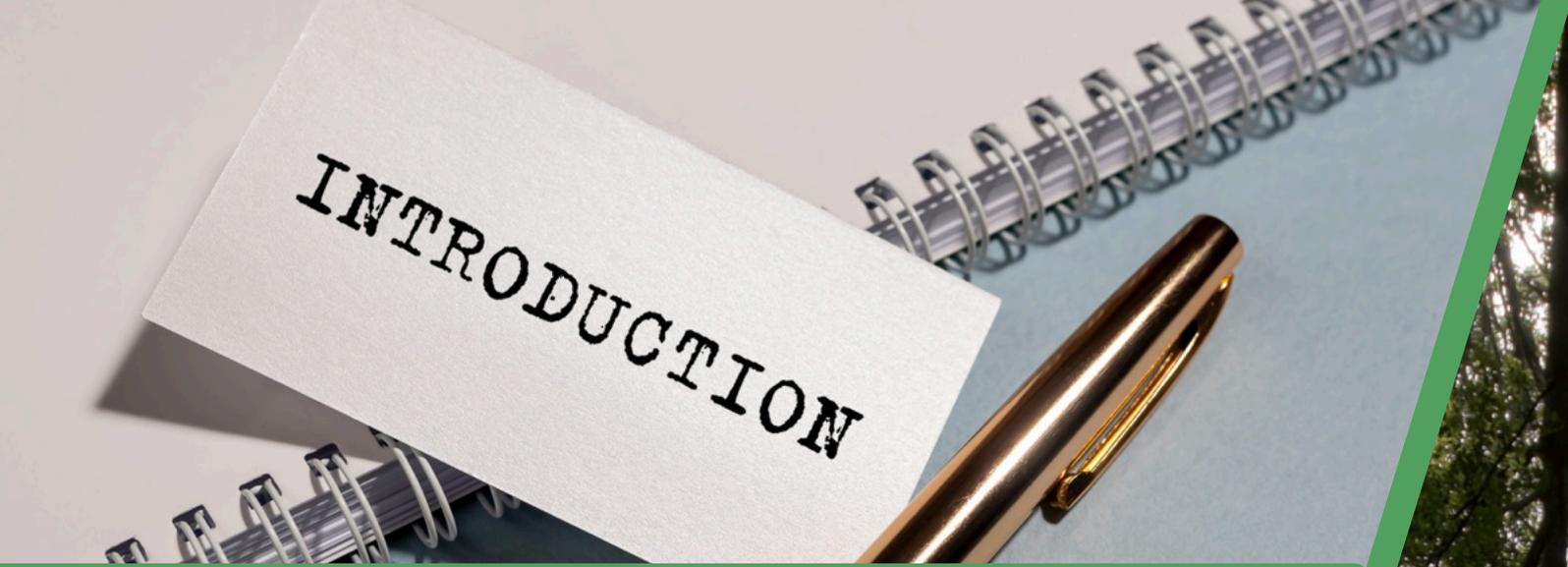

Ο Οδηγός RECOVER:

Πώς να γίνετε ένας πραγματικά πράσινος επιχειρηματίας

INTRODUCTION

Εισαγωγή

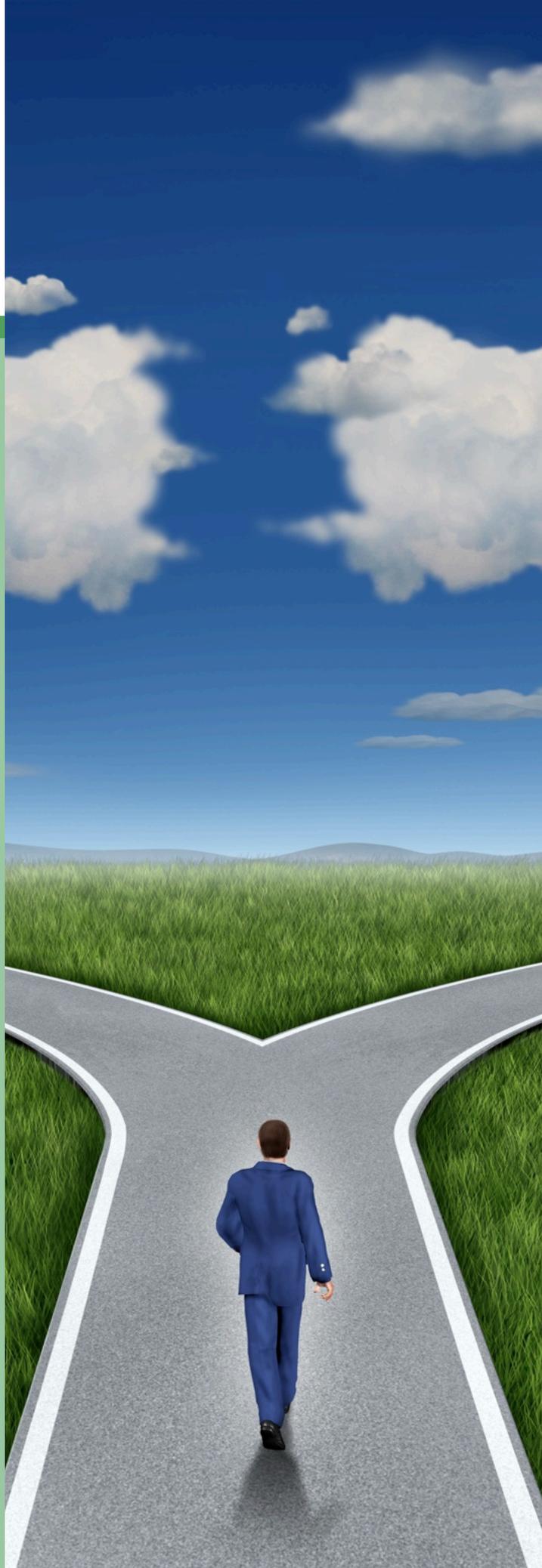
Σε μια εποχή που η αντιμετώπιση των τεράστιων περιβαλλοντικών προκλήσεων γίνεται όλο και πιο επείγουσα, οι νέοι έχουν μια μοναδική ευκαιρία να κάνουν τη διαφορά, ιδίως μέσω της επιχειρηματικότητας. Υιοθετώντας μια περιβαλλοντικά ηθική προσέγγιση στις επιχειρηματικές τους προσπάθειες, μπορούν να συμβάλουν ενεργά σε ένα βιώσιμο μέλλον και, ταυτόχρονα, να δημιουργήσουν επιτυχημένες και οικολογικά συνειδητοποιημένες επιχειρήσεις.

Ο οδηγός RECOVER: Πώς να γίνετε ένας πραγματικά πράσινος επιχειρηματίας προσφέρει πρακτικές συμβουλές και προτάσεις που μπορούν να βοηθήσουν τους νέους να εφαρμόσουν φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές στις επιχειρηματικές τους προσπάθειες, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να δημιουργήσουν επιχειρήσεις που όχι μόνο θα είναι κερδοφόρες αλλά και θα έχουν θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον.

Έτσι, αν είστε ένας νέος που είτε ξεκινά είτε φιλοδοξεί να βελτιώσει την επιχείρησή του, αυτός ο οδηγός θα σας βοηθήσει να γίνετε πραγματικά ένας πράσινος επιχειρηματίας.

**Πράγματα
μπορείτε να
κάνετε
πριν
ξεκινήσετε
μια
επιχείρηση**

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε πριν ξεκινήσετε μια επιχείρηση

Σε προσωπικό επίπεδο

Εξερευνήστε το πάθος σας για τη βιωσιμότητα

Πριν μπείτε στον κόσμο των επιχειρήσεων, αφιερώστε λίγο χρόνο για να σκεφτείτε τι σας παρακινεί πραγματικά, ειδικά όταν πρόκειται για τη φροντίδα του πλανήτη. Αναρωτηθείτε γιατί η βιωσιμότητα έχει σημασία για εσάς και πώς μπορείτε να κάνετε τη διαφορά μέσω μιας επιχείρησης. Η κατανόηση της προσωπικής σας σύνδεσης με τα περιβαλλοντικά ζητήματα θα σας βοηθήσει να έχετε κίνητρο και να είστε επικεντρωμένοι στους στόχους σας ως νέος πράσινος επιχειρηματίας.

Μάθετε για φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές

Θέστε ως προτεραιότητα το να μάθετε για τις πράσινες πρακτικές που διαμορφώνουν το μέλλον. Είτε πρόκειται για τη βιώσιμη μόδα, είτε για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, είτε για τη διαβίωση χωρίς απόβλητα, εμβαθύνετε σε αυτά τα θέματα και μάθετε πώς μπορούν να εφαρμοστούν σε ένα επιχειρηματικό περιβάλλον.

Οι γνώσεις αυτές θα σας δώσουν τα εργαλεία για να δημιουργήσετε μια επιχείρηση που όχι μόνο θα βγάζει χρήματα, αλλά και θα έχει θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε πριν ξεκινήσετε μια επιχείρηση

Σε προσωπικό επίπεδο

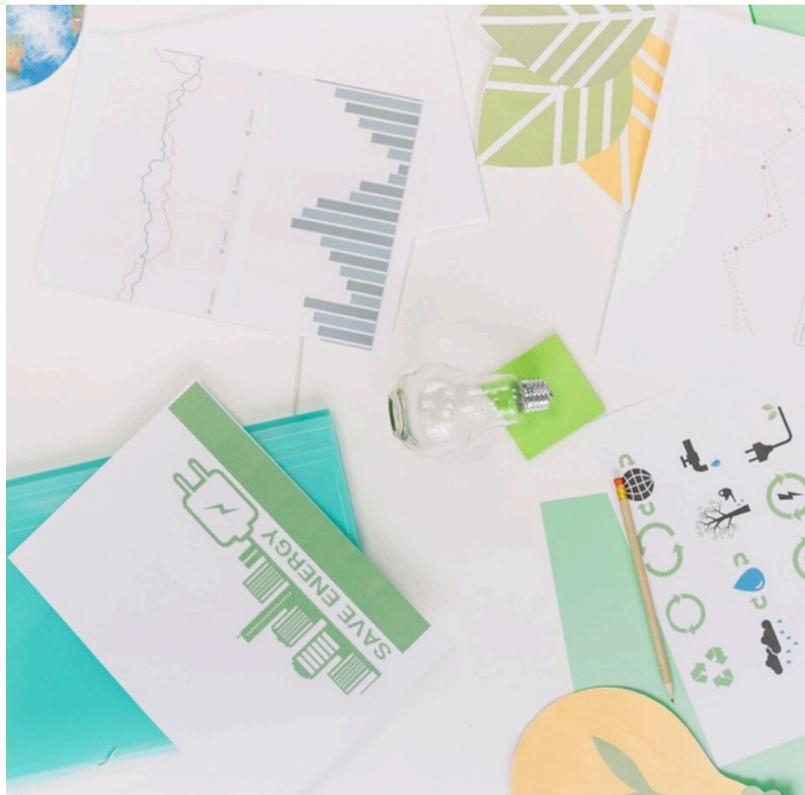

Συνδεθείτε με άλλους ανθρώπους που έχουν οικολογική συνείδηση

Περιβάλλετε τον εαυτό σας με ένα δίκτυο ατόμων που **μοιράζονται το πάθος σας για τη βιωσιμότητα**. Συμμετέχετε σε **πράσινες πρωτοβουλίες**, ενταχθείτε σε **ομάδες προστασίας του περιβάλλοντος** και συνδεθείτε με **μέντορες** που έχουν εμπειρία στη **βιώσιμη και πράσινη επιχειρηματικότητα**. Αυτό το δίκτυο μπορεί να σας προσφέρει πολύτιμες συμβουλές, ευκαιρίες συνεργασίας και συναισθηματική υποστήριξη καθώς αντιμετωπίζετε τις προκλήσεις της ίδρυσης και ανάπτυξης μιας πράσινης επιχείρησης.

Διεξάγετε έναν προσωπικό περιβαλλοντικό έλεγχο

Πραγματοποιήστε **περιβαλλοντικό έλεγχο της προσωπικής σας ζωής** για να κατανοήσετε το δικό σας περιβαλλοντικό αποτύπωμα. **Αξιολογήστε την κατανάλωση ενέργειας, την παραγωγή αποβλήτων, τις συνήθειες μεταφοράς και τις αγοραστικές σας αποφάσεις**. Πραγματοποιώντας αλλαγές σε προσωπικό επίπεδο για τη μείωση των περιβαλλοντικών σας επιπτώσεων, μπορείτε όχι μόνο **να δώσετε το παράδειγμα**, αλλά και να **αποκτήσετε πρακτική γνώση για τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες της βιώσιμης διαβίωσης**. Αυτό που θα κάνει αυτή η εμπειρία είναι να σας κάνει πιο αξιόπιστο και αυθεντικό πράσινο επιχειρηματία.

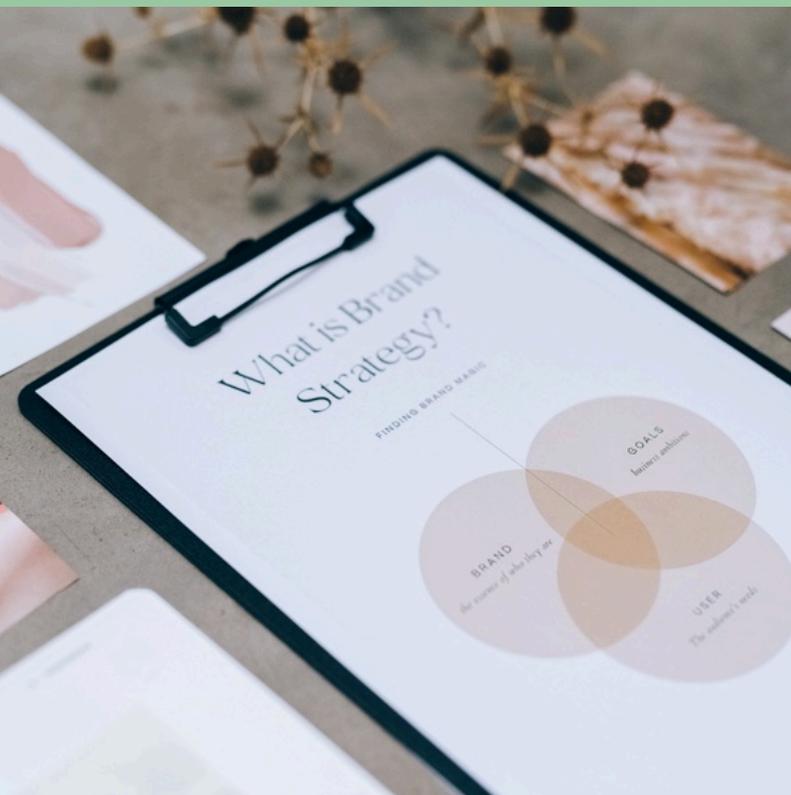
Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε πριν ξεκινήσετε μια επιχείρηση

Σε επιχειρηματικό επίπεδο

Χτίστε μια βιώσιμη μάρκα

Για τις επιχειρήσεις που θέτουν ως προτεραιότητα τη βιωσιμότητα, είναι ζωτικής σημασίας να επιλέξουν μια ονομασία που να αντικατοπτρίζει με ακρίβεια την αποστολή και τις αξίες τους, **μια ονομασία αξιομνημόνευτη, βαθυστόχαστη και διακριτική**. Μόλις επιλεγεί, είναι απαραίτητη η προστασία της μέσω εμπορικών σημάτων και σημάτων υπηρεσιών. Αυτό εγγυάται την προστασία της επωνυμίας σας από μη εξουσιοδοτημένη χρήση, η οποία με τη σειρά της κατοχυρώνει την ταυτότητα της επιχείρησής σας και αποτρέπει τις νομικές ταλαιπωρίες. Η λήψη αυτών των μέτρων από την αρχή είναι επωφελής για την ανάπτυξη ενός αναγνωρίσιμου και αξιόπιστου εμπορικού σήματος που συνάδει με τις αξίες σας και προάγει τη μακροπρόθεσμη επιτυχία.

Αναπτύξτε ένα πράσινο επιχειρηματικό μοντέλο

Το πλαίσιο του πράσινου επιχειρηματικού μοντέλου αποτελεί μια βάση για τους πράσινους επιχειρηματίες, καθώς προσφέρει μια δομημένη προσέγγιση για την ανάπτυξη και τον ορισμό ενός βιώσιμου επιχειρηματικού μοντέλου. Δίνει έμφαση στην **περιβαλλοντική και κοινωνική αξία**, ενώ ενσωματώνει **κρίσιμα στοιχεία**, συμπεριλαμβανομένης της **συμμετοχής των ενδιαφερομένων μερών, των βασικών δραστηριοτήτων, των πελατών και της πρότασης αξίας**. Οι επιχειρηματίες καθοδηγούνται από το πλαίσιο μέσω μιας συστηματικής διαδικασίας, η οποία εγγυάται ότι η επιχείρησή τους όχι μόνο θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της αγοράς αλλά και θα αντιμετωπίζει ουσιαστικές περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε πριν ξεκινήσετε μια επιχείρηση

Σε επιχειρηματικό επίπεδο

Αξιολογήστε τη βιωσιμότητα της επιχειρηματικής ιδέας

Η αξιολόγηση της βιωσιμότητας μιας οικολογικής επιχειρηματικής ιδέας ξεκινά εξασφαλίζοντας ότι η ιδέα είναι σύμφωνη τόσο με την οικονομική όσο και με την περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

Πραγματοποιήστε στοχευμένη έρευνα αγοράς με έμφαση στις οικολογικές επιπτώσεις, **επικοινωνήστε με δυνητικούς καταναλωτές** για να αξιολογήσετε το ενδιαφέρον τους και **εξετάστε το ενδεχόμενο πιλοτικής εφαρμογής** της σε μικρή κλίμακα. Η μέθοδος αυτή εγγυάται ότι όχι μόνο την κερδοφορία της επιχείρησής σας αλλά και την προσαρμοστικότητά της υπό ρευστές συνθήκες αλλά και την προσήλωση στην οικολογική της αποστολή. Μέσω αυτής της δράσης, δημιουργείτε ισχυρά θεμέλια για μακροπρόθεσμη επιτυχία.

Δημιουργήστε ένα ρεαλιστικό οικονομικό σχέδιο

Είναι σημαντικό να **ενσωματώσετε ρεαλιστικά και τεκμηριωμένα δεδομένα** στο οικονομικό επιχειρηματικό σας σχέδιο και να μην κάνετε εικασίες. Ξεκινήστε με τη διαμόρφωση μιας εμπειριστατωμένης χρηματοοικονομικής στρατηγικής αποτελούμενης από **λεπτομερή κατάσταση λογαριασμού εσόδων, ισολογισμό και προβλέψεις ταμειακών ροών** που θα βοηθήσει να αξιολογήσετε την οικονομική σταθερότητα και ετοιμότητα της επένδυσής σας. Για τη χρηματοδότηση είναι σκόπιμη η διερεύνηση πόρων, συμβατικών ή μη, όπως του crowdfunding, των μικροπιστώσεων και των ηθικών ιδρυμάτων, σύμφωνα με τις αρχές των περιβαλλοντικά φιλικών επιχειρήσεων.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράσινη επιχειρηματική υποστήριξη

- Το **Horizon Europe** είναι μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την έρευνα και την καινοτομία. Το πρόγραμμα αυτό παρέχει χρηματοδότηση για πρωτοβουλίες με θέματα όπως η ανάπτυξη πράσινων τεχνολογιών, η περιβαλλοντική βιωσιμότητα και η μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.
- Το **Πρόγραμμα LIFE** είναι ένα ταμείο που έχει συσταθεί από την ΕΕ για τη στήριξη πρωτοβουλιών περιβαλλοντικής και κλιματικής δράσης. Η πρωτοβουλία αυτή ενθαρρύνει έργα που παρέχουν πρακτικές λύσεις για την επίτευξη περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων.
- Το **European Green Deal** είναι ένα πολιτικό και χρηματοδοτικό πρόγραμμα με στόχο να βοηθήσει την Ευρώπη να επιτύχει ουδετερότητα εκπομπών άνθρακα έως το 2050. Παρέχει επίσης ευκαιρίες υποστήριξης και χρηματοδότησης της πράσινης επιχειρηματικότητας.
- Το **πρόγραμμα COSME** είναι μια πρωτοβουλία της ΕΕ που αποσκοπεί στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Προσφέρει χρηματοδοτικά εργαλεία και ευκαιρίες δικτύωσης για να βοηθήσει τις επιχειρήσεις αυτές να επεκταθούν, συμπεριλαμβανομένων των πράσινων έργων.
- Το **EIC Accelerator** είναι το πρόγραμμα επιχορήγησης και επενδύσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας που προωθεί καινοτόμες και εξελίξιμες επιχειρηματικές ιδέες. Δίνει προτεραιότητα στις καινοτομίες που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα και τις οικολογικές τεχνολογίες.

Πρόσθετα βήματα για την ενίσχυση του πράσινου επιχειρηματικού σας ταξιδιού

Υπάρχουν θεμελιώδη βήματα για την προετοιμασία της πράσινης επιχείρησής σας όπως επίσης και πρόσθετες πρωτοβουλίες που μπορείτε να αναλάβετε για να διασφαλίσετε ότι το εγχείρημά σας δε θα είναι απλώς βιώσιμο, αλλά και ανθεκτικό και αποτελεσματικό. Ακολουθούν μερικές επιπλέον προτάσεις για να λάβετε υπόψη σας:

- **Συνδεθείτε με τη φύση:** Βρεθείτε τακτικά μέσα στη φύση για να αντλήσετε έμπνευση και να κατανοήσετε τις αρχές της αειφορίας απευθείας από το περιβάλλον.
- **Εμπλακείτε σε τοπικό επίπεδο:** Συμμετέχετε σε τοπικά περιβαλλοντικά έργα για να αποκτήσετε πρακτικές γνώσεις και διασυνδέσεις με την κοινότητα που μπορούν να ενημερώσουν την επιχείρησή σας.
- **Δημιουργήστε πράσινες δεξιότητες:** Ενισχύστε την τεχνογνωσία σας αποκτώντας σχετικές πιστοποιήσεις ή δεξιότητες στον τομέα της βιωσιμότητας, προσθέτοντας αξιοπιστία στο πράσινο εγχείρημά σας.
- **Δοκιμάστε ιδέες με ένα μικροέργο:** Ξεκινήστε με ένα μικρό πιλοτικό έργο για να βελτιώσετε την ιδέα σας και να συγκεντρώσετε πολύτιμα σχόλια πριν επεκταθείτε.

**Πράγματα
μπορείτε να
κάνετε
κατά την
ίδρυση της
επιχείρησή
σας**

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά την ίδρυση της επιχείρησής σας

Σε προσωπικό επίπεδο

Δημιουργήστε ένα δίκτυο ομοϊδεατών

- Περιστοιχίθιτε από άλλους πράσινους επιχειρηματίες και υποστηρικτές της βιωσιμότητας.
- Ενταχθείτε σε τοπικές και διαδικτυακές κοινότητες που επικεντρώνονται σε περιβαλλοντικά θέματα, παρακολουθήστε εκδηλώσεις για πράσινες επιχειρήσεις και συμμετέχετε σε δίκτυα με επίκεντρο τη βιωσιμότητα.
- Δημιουργήτε συνδέσεις που μπορεί να σας προσφέρουν έμπνευση, μοιραστείτε γνώσεις και προσφέρετε υποστήριξη καθώς αντιμετωπίζετε τις προκλήσεις της δημιουργίας μιας πράσινης επιχείρησης.

Υιοθετήστε έναν μινιμαλιστικό τρόπο ζωής

- Υιοθετήστε μια μινιμαλιστική προσέγγιση στην προσωπική σας ζωή για να μειώσετε το περιβαλλοντικό σας αποτύπωμα.
- Απλοποιήστε τον τρόπο ζωής σας καταναλώνοντας λιγότερο και επιλέγοντας την ποιότητα έναντι της ποσότητας.

Εστιάζοντας στη μείωση των περιττών αγορών και των αποβλήτων μπορείτε να κατανοήσετε καλύτερα τη βιωσιμότητα και να εφαρμόσετε αυτές τις αρχές στις επιχειρηματικές σας πρακτικές, προωθώντας μια κουλτούρα ευσυνείδητης κατανάλωσης.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά την ίδρυση της επιχείρησής σας

Σε προσωπικό επίπεδο

Υιοθετήστε βιώσιμες συνήθειες

- Ως πράσινος επιχειρηματίας, ξεκινήστε υιοθετώντας βιώσιμες συνήθειες στην καθημερινή σας ζωή.
- Μειώστε, για παράδειγμα, την κατανάλωση ενέργειας και νερού στο σπίτι, περιορίστε τα απόβλητα με ανακύκλωση και επιλέξτε βιώσιμες μεθόδους μεταφοράς, όπως το ποδήλατο ή η χρήση δημόσιων μέσων μετακίνησης.

Αυτές οι προσωπικές ενέργειες αποτελούν παράδειγμα και συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ισχυρού θεμελίου αξιών βιωσιμότητας που μπορούν να ενσωματωθούν στην επιχείρησή σας.

Εκπαιδεύετε και μείνετε ενημερωμένοι

- Ενημερωθείτε συνεχώς για τις πρακτικές βιωσιμότητας και τα περιβαλλοντικά ζητήματα.
- Παρακολουθήστε σεμινάρια, διαβάστε βιβλία και παρακολουθήστε ειδικούς στον τομέα για να ενημερώνεστε για τις τελευταίες τάσεις και καινοτομίες.

Οι γνώσεις αυτές θα σας βοηθήσουν να λάβετε τεκμηριωμένες αποφάσεις και να ενσωματώσετε τις καλύτερες βιώσιμες πρακτικές στο επιχειρηματικό σας μοντέλο.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά την ίδρυση της επιχείρησής σας

Σε επιχειρηματικό επίπεδο

Υιοθετήστε βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές

Υιοθετήστε φιλικά προς το περιβάλλον μέτρα που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και στη μακροπρόθεσμη μείωση του λειτουργικού κόστους και στην προσέλκυση συνειδητοποιημένων καταναλωτών. Ενιχύστε την ενεργειακή απόδοση χρησιμοποιώντας ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και εξοπλισμό χαμηλής κατανάλωσης και δημιουργήστε ένα σύστημα διαχείρισης αποβλήτων για τη μείωση, επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση υλικών.

Επιπλέον, επιλέξτε βιώσιμα υλικά και βελτιστοποιήστε τη χρήση των φυσικών πόρων για την ελαχιστοποίηση των αποβλήτων σε όλα τα στάδια των εργασιών σας.

Δημιουργήστε μια πράσινη εφοδιαστική αλυσίδα

- Επιλέξτε εξαρχής προμηθευτές που ενστερνίζονται τη δέσμευσή σας για βιωσιμότητα. Αναζητήστε εκείνους που χρησιμοποιούν ηθικές πρακτικές και φιλικά προς το περιβάλλον υλικά.
- Επίσης, βελτιστοποιήστε τις διαδικασίες μεταφοράς και logistics για να μειώσετε το αποτύπωμα άνθρακα χρησιμοποιώντας οχήματα χαμηλών εκπομπών ρύπων και αποδοτικές διαδρομές.
- Προωθώντας ηθικές πρακτικές και συνεργαζόμενοι με συνεργάτες που τηρούν δίκαια εργασιακά πρότυπα, μπορείτε να δημιουργήσετε μια αλυσίδα εφοδιασμού που ενισχύει τις αξίες της βιωσιμότητάς σας.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά την ίδρυση της επιχείρησής σας

Σε επιχειρηματικό επίπεδο

Εφαρμόστε ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας

Σχεδιάστε τις επιχειρηματικές σας διαδικασίες με βάση ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας, όπου τα υλικά και τα προϊόντα επαναχρησιμοποιούνται, ανακαινίζονται ή ανακυκλώνονται, αντί να απορρίπτονται.

Αυτή η προσέγγιση μειώνει τα απόβλητα και μεγιστοποιεί τη χρήση των πόρων, καθιστώντας την επιχείρησή σας πιο βιώσιμη και ανθεκτική μακροπρόθεσμα .

Ενσωματώστε πράσινα πιστοποιητικά και πρότυπα

Προσπαθήστε να ανταποκριθείτε σε αναγνωρισμένα περιβαλλοντικά πιστοποιητικά και πρότυπα, όπως B Corp, LEED ή Fair Trade.

Αυτές τα πιστοποιητικά μπορούν να σας καθοδηγήσουν στην εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών και να αποτελέσουν σήμα αξιοπιστίας για τους καταναλωτές που εκτιμούν την περιβαλλοντική και κοινωνική υπευθυνότητα.

Επιπλέον, παρέχουν ένα πλαίσιο για τη μέτρηση και τη βελτίωση των προσπαθειών σας για βιωσιμότητα με την πάροδο του χρόνου.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πλατφόρμες για τη δημιουργία ενός δικτύου ομοϊδεατών

- **Ομάδες LinkedIn:** Εγγραφείτε σε ομάδες του LinkedIn που επικεντρώνονται στην πράσινη επιχειρηματικότητα και τη βιωσιμότητα, όπως «Sustainable Business Network» ή «Green Entrepreneurs».
- **GreenBiz Κοινότητα:** Συνδεθείτε με επαγγελματίες της βιωσιμότητας και πράσινους επιχειρηματίες μέσω της πλατφόρμας κοινότητας του GreenBiz.
- **Δίκτυο βιώσιμων επιχειρήσεων (SBN):** Αποκτήστε πρόσβαση σε πόρους και ευκαιρίες δικτύωσης για επιχειρήσεις που έχουν δεσμευτεί για τη βιωσιμότητα μέσω του SBN.
- **Παγκόσμια Πρωτοβουλία για την υποβολή εκθέσεων (GRI) Κοινότητα:** Εγγραφείτε στο δίκτυο του GRI για να συνδεθείτε με επαγγελματίες που ασχολούνται με την υποβολή εκθέσεων και τις πρακτικές βιωσιμότητας.
- **Eco-Business:** Συμμετέχετε σε φόρουμ και εκδηλώσεις για το οικολογικό επιχειρείν για να δικτυωθείτε με επαγγελματίες της βιωσιμότητας.
- **Κόμβος για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ - SDGs):** Συνεργαστείτε με άτομα και οργανισμούς που εργάζονται για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ.
- **Δίκτυα του Συμβουλίου Πράσινου Κτιρίου:** Συνδεθείτε με επαγγελματίες της βιωσιμότητας μέσω των εκδηλώσεων και των φόρουμ των τοπικών Συμβουλίων Πράσινων Κτιρίων.
- **Ταμείο Περιβαλλοντικής Άμυνας (EDF):** Δικτυωθείτε με άλλους πράσινους επιχειρηματίες μέσω των προγραμμάτων και πρωτοβουλιών βιωσιμότητας του EDF.

Πράσινες πιστοποιήσεις και πρότυπα για πράσινους επιχειρηματίες

- Πιστοποίηση B Corp

Πιστοποίηση για εταιρείες που πληρούν υψηλά πρότυπα κοινωνικών και περιβαλλοντικών επιδόσεων, λογοδοσίας και διαφάνειας. Αξιολογεί τον τρόπο με τον οποίο μια εταιρεία επηρεάζει τους εργαζόμενους, τους πελάτες, τους προμηθευτές, την κοινότητα και το περιβάλλον.

- LEED (Ηγεσία στον Ενεργειακό και Περιβαλλοντικό Σχεδιασμό)

Πιστοποίηση για κτίρια και κατασκευαστικά έργα που επιδεικνύουν υψηλά επίπεδα ενεργειακής απόδοσης και βιωσιμότητας. Επικεντρώνεται στον αειφόρο σχεδιασμό, την αποδοτική χρήση πόρων και τη μείωση του αποτυπώματος άνθρακα.

- Πιστοποίηση δίκαιου εμπορίου

Πιστοποίηση που διασφαλίζει ότι τα προϊόντα πληρούν τα πρότυπα δίκαιου εμπορίου, πράγμα που σημαίνει ότι οι αγρότες και οι εργαζόμενοι λαμβάνουν δίκαιους μισθούς, εργάζονται σε ασφαλείς συνθήκες και έχουν πρόσβαση σε ευκαιρίες κοινοτικής ανάπτυξης.

- Cradle to Cradle Certified™

Πιστοποίηση που αξιολογεί τα προϊόντα με βάση ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους, από το σχεδιασμό έως την ανακύκλωση. Επικεντρώνεται στην επαναχρησιμοποίηση των υλικών και στις θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις καθ' όλη τη διάρκεια ζωής του προϊόντος.

**Πράγματα
που
μπορείτε να
κάνετε
κατά τη
λειτουργία
της
επιχείρησής
σας**

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά τη λειτουργία της επιχείρησής σας

Σε προσωπικό επίπεδο

Υιοθετήστε την προσέγγιση χωρίς χαρτί

- Δημιουργήστε ένα γραφείο «χωρίς χαρτί», αποθηκεύοντας όλα τα έγγραφα ψηφιακά σε υπολογιστές.
- Χρησιμοποιήστε ηλεκτρονικούς λογαριασμούς, ειδοποιήσεις μέσω εφαρμογών και internet banking για οικονομικές συναλλαγές, αντί να εκδίδετε λογαριασμούς και τιμολόγια σε χαρτί.
- Αποφύγετε τη χρήση χαρτιού και την εκτύπωση με τη χρήση εικονικής υπογραφής, συμπληρωμένων εντύπων PDF και ηλεκτρονικών παραγγελιών ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου σε ψηφιακή μορφή.

Ρυθμίστε τους Η/Υ στην αυτόματη απενεργοποίηση

- Ενθαρρύνετε την αλλαγή της συνήθειας για μη απενεργοποίηση των Η/Υ σε όσους συναδέλφους την έχουν.
- Γράψτε και μοιραστείτε υπενθυμίσεις για το κλείσιμο των υπολογιστών όταν οι άνθρωποι φεύγουν από τα γραφεία τους.
- Εγκαταστήστε λογισμικό που εκτελεί αυτόματο τερματισμό λειτουργίας ενός υπολογιστή.
- Ορίστε προκαθορισμένους χρόνους για τον τερματισμό λειτουργίας του υπολογιστή.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά τη λειτουργία της επιχείρησής σας

Σε προσωπικό επίπεδο

Μετακινηθείτε οικολογικά

- Ενθαρρύνετε έναν τρόπο ζωής που περιλαμβάνει μετακίνηση προς τη δουλειά με ποδήλατο για να μειώσετε τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και να αποφύγετε την κυκλοφοριακή συμφόρηση.
- Προωθήστε την κοινή χρήση του αυτοκινήτου μεταξύ των συναδέλφων, η οποία θα συμβάλει στον περιορισμό των εκπομπών ρύπων και στη δημιουργία ισχυρότερων σχέσεων.
- Ενημερώστε τους συναδέλφους για την υιοθέτηση πρακτικών οδήγησης φιλικών προς το περιβάλλον, όπως η τήρηση των ορίων ταχύτητας και το σωστό φούσκωμα των ελαστικών.

Εξοικονομήστε νερό

- Αγοράστε ένα πλυντήριο πιάτων για την κουζίνα του γραφείου για να πλένετε όλα τα βρόμικα πιάτα, φλιτζάνια και κούπες μαζί στο τέλος κάθε εργάσιμης ημέρας.
- Εγκαταστήστε καζανάκι διπλής ροής στις τουαλέτες για βέλτιστη χρήση νερού.
- Κλείστε σωστά τις βρύσες για να αποφύγετε τη σπατάλη νερού.
- Εγκαταστήστε ένα δοχείο βρόχινου νερού για τη συλλογή του νερού αυτού που θα χρησιμεύσει στο πότισμα των φυτών του γραφείου και των χώρων πρασίνου.

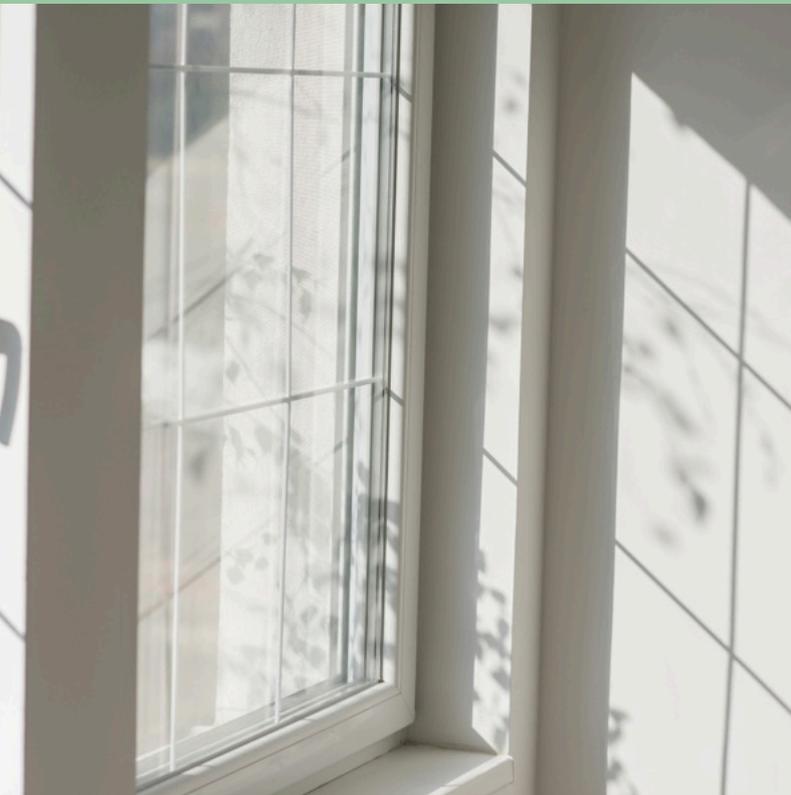

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά τη λειτουργία της επιχείρησής σας

Σε επιχειρηματικό επίπεδο

Εφαρμόστε την εξοικονόμηση ενέργειας

- Αξιοποιήστε το ηλιακό φως που μπαίνει από τα παράθυρα και τις πόρτες των εγκαταστάσεων.
- Χρησιμοποιήστε φώτα ευαίσθητα στην κίνηση που ανάβουν και σβήνουν αυτόματα.
- Δροσίστε τον χώρο εργασίας κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού με ανοιχτά παράθυρα και πόρτες, αντί να χρησιμοποιείτε κλιματιστικές μονάδες για το σκοπό αυτό.

Υιοθετήστε την πρακτική των 3R («Μείωση, Επαναχρησιμοποίηση, Ανακύκλωση»)

- Δημιουργήστε και εφαρμόστε ένα συγκεκριμένο σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων.
- Επαναχρησιμοποιήστε ή ανακυκλώστε τα υλικά, αν είναι δυνατόν.
- Τοποθετήστε κάδους ανακύκλωσης εντός των εγκαταστάσεων.
- Προωθήστε οικολογικές πρακτικές μεταξύ των συναδέλφων και του προσωπικού.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά τη λειτουργία της επιχείρησής σας

Σε επιχειρηματικό επίπεδο

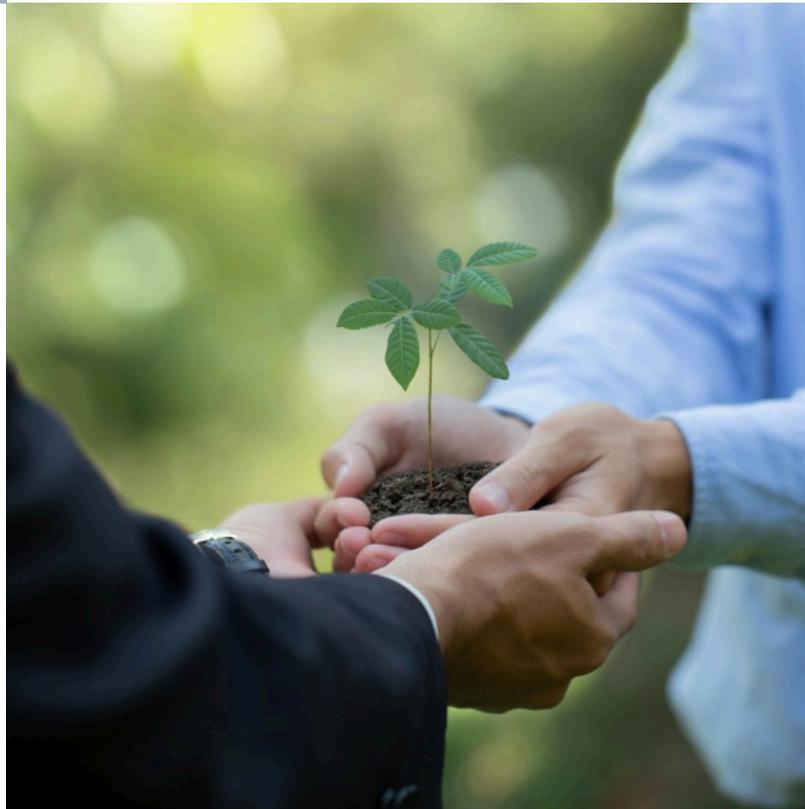

Αποθηκεύστε & στείλτε προϊόντα με βιώσιμο τρόπο

- Αποθηκεύστε τα τελικά προϊόντα σε εγκαταστάσεις που εξοικονομούν νερό και ενέργεια.
- Εξοπλίστε τις εγκαταστάσεις αυτές με ηλιακούς συλλέκτες.
- Συνεργαστείτε με ένα τρίτο μέρος που παρέχει ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.
- Χρησιμοποιήστε επαναχρησιμοποιήσιμα κουτιά μεταφοράς για τη συσκευασία.
- Δωρίστε ή ανακυκλώστε τα απούλητα προϊόντα.

Συνεργαστείτε με πράσινους προμηθευτές και συνεργάτες

- Προσεγγίστε έναν προμηθευτή ενέργειας που χρησιμοποιεί ανανεώσιμες πηγές.
- Κάνετε συνεργασίες με άλλες φιλικές προς το περιβάλλον εταιρείες για τη βιώσιμη προμήθεια των υλικών.
- Καθορίστε ένα σύστημα αξιολόγησης για να παρακινήσετε τους προμηθευτές σας να συμμετέχουν σε ουσιαστικές φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές.
- Προσπαθήστε να δημιουργήσετε ένα φιλικό προς το περιβάλλον επιχειρηματικό δίκτυο.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διενεργήστε έναν έλεγχο περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Αυτός ο έλεγχος αποσκοπεί στο:

- α) να αξιολογηθεί πόσο φιλική προς το περιβάλλον είναι μια επιχείρηση,
- β) να προσδιορίσει τις αλλαγές που απαιτούνται για τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκαλούνται από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Περιλαμβάνει την ανάλυση της προμήθειας των πόρων, της ανάπτυξης των προϊόντων και της διαχείρισης των αποβλήτων.

Ο έλεγχος υλοποιείται σε 3 βήματα:

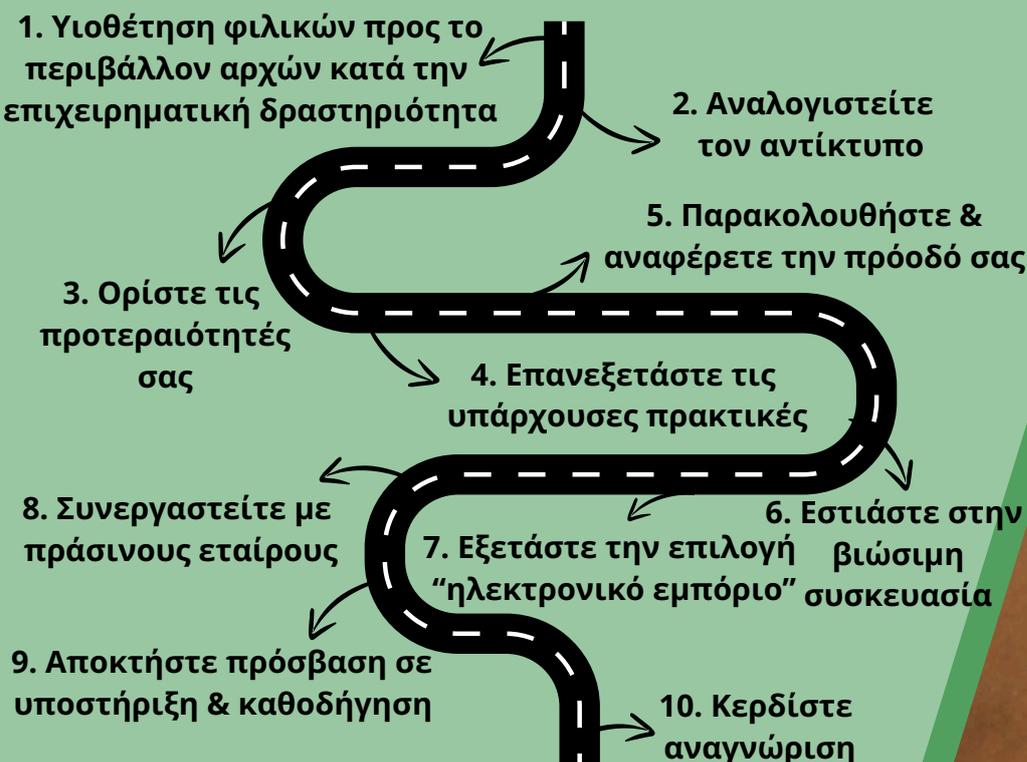
Βήμα 1: Ο προσδιορισμός της προέλευσης των εξαρτημάτων και των προμηθειών καθώς και των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων πριν τη χρήση.

Βήμα 2: Η ανάλυση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στη διάρκεια διάφορων επιχειρηματικών λειτουργιών (κατασκευή, συναρμολόγηση, δημιουργία) για την ανάπτυξη προϊόντων, λαμβάνοντας υπόψη τη χρήση ενέργειας, τη συντήρηση του εξοπλισμού, την εξυπηρέτηση των πελατών και τον τρόπο λειτουργίας.

Βήμα 3: Η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων μετά την ολοκλήρωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τον προσορισμό των αποβλήτων, την ποιότητα του νερού και του αέρα, καθώς και τον τρόπο ανακύκλωσης των προϊόντων και της συσκευασίας.

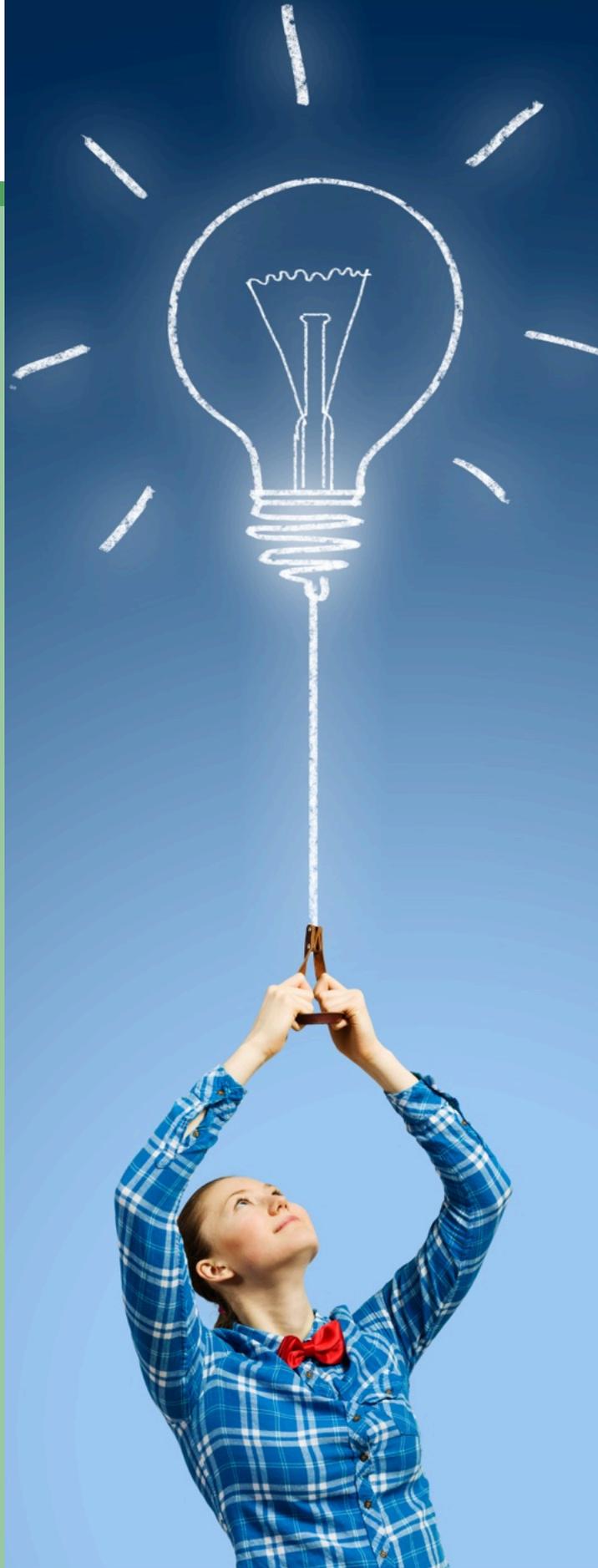
Δημιουργήστε έναν οδικό χάρτη βιωσιμότητας για την επιχείρησή σας

Υπάρχουν **10 βήματα** που πρέπει να εφαρμόσει η επιχείρησή σας προκειμένου να ακολουθήσει μια περιβαλλοντικά ηθική πορεία στις δραστηριότητές της. Αυτά είναι τα εξής:

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Πράγματα
που
μπορείτε να
κάνετε
για να
εμπνεύσετε**

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε για να εμπνεύσετε

Σε προσωπικό επίπεδο

Ξεκινήστε ένα blog ή ένα vlog βιωσιμότητας

Δημιουργήστε ένα ιστολόγιο (blog) ή ένα βιντεοιστολόγιο (vlog) όπου θα καταγράφετε το ταξίδι σας ως πράσινος επιχειρηματίας, μοιραζόμενος ιστορίες, διδάγματα και πρακτικές συμβουλές με λεπτομέρειες. Χρησιμοποιήστε αυτή την πλατφόρμα για να αναδείξετε τις επιτυχίες και τις προκλήσεις σας, να παρέχετε σεμινάρια για βιώσιμες πρακτικές και να εμπνεύσετε το κοινό σας με πρακτικές συμβουλές. Η τακτική επικοινωνία με το κοινό σας μέσω σχολίων ή μέσω κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να εμπνεύσει περαιτέρω τους άλλους να κάνουν βήματα προς την βιωσιμότητα.

Διοργανώστε οικολογικά εργαστήρια

Προσφερθείτε να διοργανώσετε ένα workshop για μια ομάδα νέων σχετικά με εύκολους τρόπους για μια πιο βιώσιμη διαβίωση. Θα μπορούσατε να τους διδάξετε πώς οι νέοι να φτιάχνουν οικολογικά προϊόντα από μόνοι τους, όπως φυσικά καθαριστικά ή επαναχρησιμοποιούμενες τσάντες, ή πώς να ξεκινήσουν έναν μικρό κήπο στο σπίτι. Χρησιμοποιήστε τις δικές σας εμπειρίες για να δείξετε πώς οι μικρές αλλαγές μπορούν να έχουν μεγάλο αντίκτυπο. Αυτά τα workshops μπορούν να παρακινήσουν άλλους νέους να ξεκινήσουν τις δικές τους πράσινες πρωτοβουλίες.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε για να εμπνεύσετε

Σε προσωπικό επίπεδο

Γίνετε περιβαλλοντικοί εθελοντές και ενθαρρύνετε και φίλους να συμμετέχουν

Συμμετέχετε σε τοπικές περιβαλλοντικές οργανώσεις ή εκδηλώσεις και δαστηριότητες, όπως η φύτευση δέντρων, η προστασία της άγριας ζωής ή οι εκστρατείες ανακύκλωσης στην κοινότητα. Μοιραστείτε τις εμπειρίες σας με τους φίλους σας και ενθαρρύνετέ τους να γίνουν εθελοντές μαζί σας. Δείχνοντας πόσο ανταποδοτικές και αποτελεσματικές μπορούν να είναι αυτές οι δραστηριότητες, μπορείτε να εμπνεύσετε και άλλους να αναλάβουν δράση για το περιβάλλον.

Χρησιμοποιήστε τη φωνή σας για να προωθήσετε την αλλαγή

Μιλήστε για περιβαλλοντικά ζητήματα που είναι σημαντικά για εσάς, είτε σε δημόσιο φόρουμ, είτε στο χώρο εργασίας σας, είτε μέσω δημόσιων πλατφορμών, όπως τα τοπικά μέσα ενημέρωσης. Γράψτε επιστολές στους τοπικούς σας αντιπροσώπους, παρακολουθήστε περιβαλλοντικές συγκεντρώσεις ή ξεκινήστε τη συλλογή υπογραφών για την προώθηση πιο πράσινων πολιτικών στην περιοχή σας. Υποστηρίζοντας ενεργά την αλλαγή, εμπνέετε και άλλους να αναγνωρίσουν τη δική τους δύναμη ώστε να προκαλέσουν την ανάληψη θετικής περιβαλλοντικής δράσης.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε για να εμπνεύσετε

Σε επιχειρηματικό επίπεδο

Ορίστε φιλόδοξους στόχους βιωσιμότητας

Καθορίστε σαφείς και φιλόδοξους στόχους βιωσιμότητας για την επιχείρησή σας, όπως η επίτευξη μηδενικών αποβλήτων ή η ουδετεροποίηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Μοιραστείτε αυτούς τους στόχους με την ομάδα σας και τα ενδιαφερόμενα μέλη για να εμπνεύσετε συλλογική δράση και να επιδείξετε τη δέσμευσή σας για θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο.

Μοιραστείτε ιστορίες επιτυχίας και βέλτιστες πρακτικές

Παρουσιάστε τακτικά τις ιστορίες επιτυχίας και τις βέλτιστες πρακτικές των βιώσιμων πρωτοβουλιών της επιχείρησής σας.

Χρησιμοποιήστε ενημερωτικά δελτία, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και εσωτερικές επικοινωνίες για να μοιραστείτε πώς αυτές οι ενέργειες έχουν επηρεάσει θετικά το περιβάλλον, έχουν δώσει κίνητρα στην ομάδα και έχουν συμβάλει στην επιχειρηματική επιτυχία.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε για να εμπνεύσετε

Σε επιχειρηματικό επίπεδο

Πρωθήστε την καινοτομία και τη συνεργασία

Ενθαρρύνετε την καινοτομία και τη συνεργασία δημιουργώντας ένα περιβάλλον όπου τα μέλη της ομάδας αισθάνονται ότι έχουν τη δυνατότητα να μοιράζονται νέες ιδέες και λύσεις για τη βιωσιμότητα.

Διοργανώστε συνεδρίες καταιγισμού ιδεών, εργαστήρια και διατμηματικά έργα για να εμπνεύσετε τη δημιουργικότητα και το αίσθημα ευθύνης για το ταξίδι βιωσιμότητας της εταιρείας.

Συνεργαστείτε με την κοινότητα

Συμμετέχετε σε εκδηλώσεις σε επίπεδο κοινότητας και σε επιχειρηματικές εκδηλώσεις που επικεντρώνονται στη βιωσιμότητα.

Μοιραστείτε τις εμπειρίες, τις προκλήσεις και τα μαθήματα που πήρατε μέσω workshop, εκδηλώσεων δικτύωσης ή διαδικτυακών σεμιναρίων.

Να είστε ορατοί και αφοσιωμένοι, ώστε να μπορείτε να εμπνεύσετε άλλες επιχειρήσεις και μέλη της κοινότητας.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Υλοποιήστε προγράμματα αναγνώρισης εργαζομένων

Καθιερώστε προγράμματα αναγνώρισης εντός της εταιρείας σας για την ανάδειξη και επιβράβευση των εργαζομένων που διακρίνονται για τη συμβολή τους στους στόχους βιωσιμότητας ή που επιδεικνύουν καινοτόμες προσεγγίσεις στις περιβαλλοντικές προκλήσεις.

Τα προγράμματα αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν βραβεία, δημόσιες αναγνωρίσεις ή ακόμη και μικρά κίνητρα, όπως δωροκάρτες ή επιπλέον ρεπό. Για παράδειγμα, θα μπορούσατε να δημιουργήσετε ένα βραβείο «Πρωταθλητή Βιωσιμότητας» για να τιμήσετε τους υπαλλήλους που αναπτύσσουν ή εφαρμόζουν αποτελεσματικές πράσινες πρακτικές.

Η αναγνώριση των εργαζομένων όχι μόνο ενισχύει το ηθικό και παρακινεί τα άτομα, αλλά αποτελεί και θετικό παράδειγμα για τους άλλους. Ενθαρρύνει μια κουλτούρα καινοτομίας και βιωσιμότητας, δείχνοντας ότι η εταιρεία εκτιμά και επιβραβεύει τις συνεισφορές προς τους περιβαλλοντικούς της στόχους.

Η δημόσια αναγνώριση, είτε μέσω ενημερωτικών δελτίων της εταιρείας, είτε μέσω συνεδριάσεων, είτε μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση της σημασίας της βιωσιμότητας εντός του οργανισμού.

Αναπτύξτε συνεργασίες με μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς

Η συνεργασία με αυτές τις οργανώσεις μπορεί να περιλαμβάνει τη συνδιοργάνωση εκδηλώσεων, την υποστήριξη κοινοτικών πρωτοβουλιών καθαρισμού ή τη συνεργασία σε κοινά έργα που ευθυγραμμίζονται με τους στόχους βιωσιμότητας της εταιρείας σας.

Για παράδειγμα, η εταιρεία σας μπορεί να είναι χορηγός ενός τοπικού προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης ή να συμμετέχει σε μια εκστρατεία φύτευσης δέντρων.

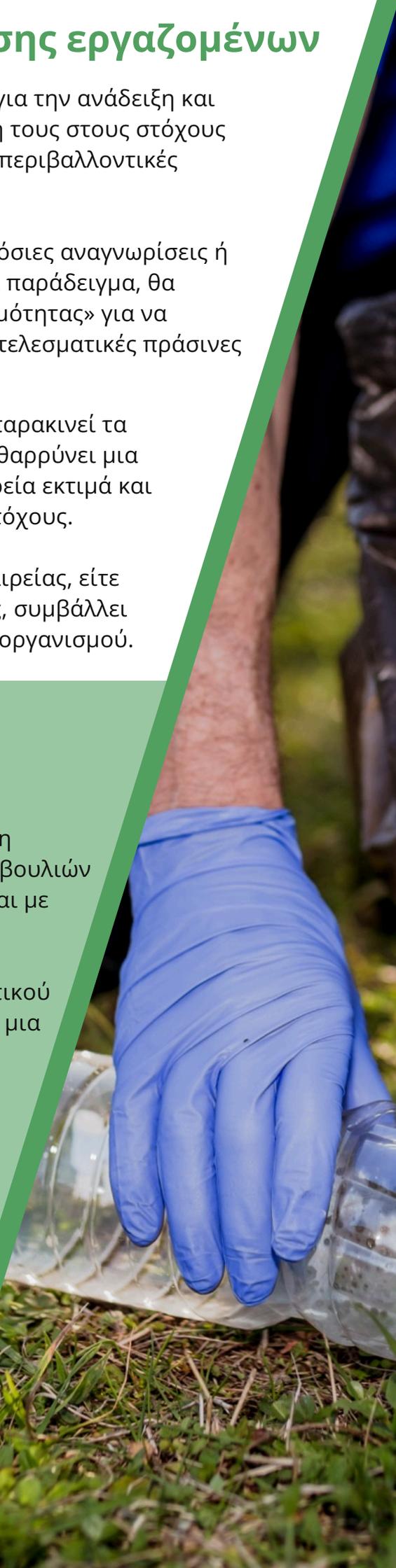
Αυτές οι συνεργασίες όχι μόνο ενισχύουν τον αντίκτυπο της εταιρείας σας σε κοινοτικά και περιβαλλοντικά ζητήματα, αλλά και τη φήμη και την αξιοπιστία της.

Παρέχουν ευκαιρίες στους υπαλλήλους σας να συμμετάσχουν σε ουσιαστική εθελοντική εργασία, ενισχύοντας την αίσθηση του σκοπού και της συμμετοχής στα κοινά.

Επιπλέον, αυτές οι συνεργασίες μπορούν να ανοίξουν πόρτες για δικτύωση, μάθηση και ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών με άλλους οργανισμούς που έχουν δεσμευτεί για παρόμοιους στόχους.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε πριν ξεκινήσετε μια επιχείρηση

- *EcoRise - Empowering youth to become leaders in sustainability through education and hands-on projects.* <https://www.ecorise.org>
- Farreny, R., Benet, A., Morales, L., Cerantola, N., Cormenzana, Iglesias, J., & Merlo, G.F. (2015). *Create your Green Business! The Handbook for Green Entrepreneurs in the Mediterranean.* Regional Activity Centre for Sustainable Consumption and Production
- Grüttner, N.C., Beutner, M. (Ed.). (2024). *The Green Entrepreneurship Handbook: Sustainable Approaches and Eco Innovation with Regard to Entrepreneurship Education Insights in the GREENWORLD Project.* Ingenious Knowledge Verlag
- Ivanko, J., & Kivirist, L. (2008). *ECOpreneur, Putting Purpose and the Planet before Profits.* New Society Publishers
- Ramamoorthy, A. (2021). *How to Start a Green Business.* wikiHow. <https://www.wikihow.life/Start-a-Green-Business>
- Solis, D. (2024). *Embracing Sustainable Entrepreneurship: The Future is Green.* Sustainable Business Toolkit. <https://www.sustainablebusinesstoolkit.com/sustainable-entrepreneurship/>

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά την ίδρυση της επιχείρησής σας

- How to build a Green Supply Chain | British Business Bank. (n.d.). <https://www.british-business-bank.co.uk/business-guidance/guidance-articles/sustainability/sustainable-suppliers-how-to-build-a-green-supply-chain>
- How to choose the Right Green Business Certification. Green Business Benchmark°. (n.d.). <https://www.greenbusinessbenchmark.com/archive/choosing-green-certification>
- Sharma, G. (2022, October 13). *What is the circular economy and how can companies participate?.* Schneider Electric. <https://perspectives.se.com/colocation-cloud-services/what-is-the-circular-economy-and-how-can-companies-participate>
- Stobierski, T. (2021, May 13). *4 sustainable business practices to make a difference.* Business Insights Blog. <https://online.hbs.edu/blog/post/sustainable-business-practices>

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε κατά την λειτουργία της επιχείρησής σας

- Australia Post. (n.d.). *2025 sustainability roadmap*. Australia Post. https://auspost.com.au/content/dam/auspost_corp/media/documents/2025-sustainability-roadmap.pdf
- Rensink, K. (2022). *19 ways to foster a more sustainable business: VLS*. VLS Environmental Solutions. <https://www.vlscs.com/2022/08/08/fostering-more-sustainable-business/>
- Small Business and Training Employment. (2024). *Becoming an environmentally friendly business*. Business Queensland. <https://www.business.qld.gov.au/running-business/environment/environmentally-friendly>
- Smart Pension. (2024). *How to make your business greener - A guide to becoming eco-friendly*. Smart Pension. <https://www.smartpension.co.uk/guides/green-business>
- Solve. (2024). *How to be environmentally friendly as a business (11 tips)*. Solve. <https://solve.co.uk/ethical-business/how-to-be-environmentally-friendly/>

Πράγματα που μπορείτε να κάνετε για να εμπνευστείτε

- Environmental Protection Agency. (n.d.). *Setting effective sustainability goals. U.S. Environmental Protection Agency*. Retrieved from <https://www.epa.gov/>
- GreenBiz Group Inc. (2020). *The importance of storytelling in sustainability*. GreenBiz. Retrieved from <https://www.greenbiz.com/>
- Harvard Business Review. (2019). *How to create a culture of innovation*. Harvard Business Review. Retrieved from <https://hbr.org/>
- Sustainable Brands. (2021). *The power of community engagement in sustainability*. Sustainable Brands. Retrieved from <https://sustainablebrands.com/>
- Three Girls Media, Inc. (2024, January 9). *5 Reasons Partnering with a nonprofit will help market your company*. Three Girls Media. <https://www.threegirlsmedia.com/2024/01/09/5-reasons-partnering-with-a-nonprofit-will-help-market-your-company-2/>
- Wong, K., & Wong, K. (2024, August 1). *How to build an employee recognition program*. Achievers. <https://www.achievers.com/blog/employee-recognition-program/>
- Savedge, J. (2009). *The Green Teen: The Eco-friendly Teen's Guide to Saving the Planet*. New Society Publishers
- Burton, C. (2023). *How Can We Inspire Others to Go Green?*. Play It Green. <https://playitgreen.com/how-can-we-inspire-others-to-go-green/>

RECOVER

European Youth For A Green Recover

Ο Οδηγός RECOVER:

Πώς να γίνετε ένας πραγματικά πράσινος επιχειρηματίας

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο EACEA δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.